

RŪTA
OGINSKAITĖ

Jausmų repeticijos

Metai su aktoriumi
Vladu Bagdonu

TYTO ALBA

RŪTA
OGINSKAITĖ

Jausmų repeticijos

Metai su aktoriumi
Vladu Bagdonu

Vilnius · 2011

Turinys

Pratarmė, kurioje skaitytojui turėtų paaiškėti, kodėl autorė siūlo nesipriešinti aktorius Vlado Bagdono vyriškam žavesiui ir jo išmiklintai fantazijai · 9

- 1 skirsnis, kuriame Bagdonas pajunta, kad likimas jį įsuko į žiaurų valsą, užuot saugiai apgyvendinęs namelyje prie ežero · 13
- 2 skirsnis, kuriame Bagdonas grįžta į skurdžią, bet aprašymo vertą vaikystę, kai dar nekalbėjo lietuviškai, bet jau rizikavo dėl pirmos meilės · 17
- 3 skirsnis, kuriame Bagdonas didžiuojasi savo piemeniškom vasarom, perka paršą su tėvu ir pardavinėja braškes su mama · 27
- 4 skirsnis, kuriame Bagdonas sutinka Naujuosius metus ir neria į ledinį vandenį, visai nenujausdamas, kad tai pranašiška · 37
- 5 skirsnis, kuriame Bagdonas stengiasi prilgti artistui Vysockiui ir bėgimo čempionui Pipynei · 43
- 6 skirsnis, kuriame Bagdonas yra laikomas žmogumi be perspektyvos ir, patyręs kelis gėdingus nuotykius, atsiduria prie bedugnės · 53
- 7 skirsnis, kuriame Bagdonas teatre palieka pirmojo vaidmens grandines ir vos neišvyksta ieškoti teisybės prie Sueco kanalo · 65
- 8 skirsnis, kuriame Bagdonas šventai tiki, kad scenoje vaidina save, ir nustoja rašyti vidinius monologus, o pats tapęs žiūrovu džiaugiasi, kad nesinešioja durklo · 71
- 9 skirsnis, kuriame Bagdonas kaip ryški ir perspektyvi kūrybinė individualybė su visu Jaunimo teatro žiedu vežė meno ugnį į provinciją, o toje ugnyje aiškiausiai švietė alkoholio aura, bet gal ne vien ji · 81
- 10 skirsnis, kuriame Bagdonas, pripratęs prie švelnių murmelių, išgirsta griežtą Tamulevičiūtės balsą · 91
- 11 skirsnis, kuriame Bagdonas ne iš karto supranta, kad prieš Nekrošių nereikia užtrenkti durų · 105
- 12 skirsnis, kuriame Bagdonas, pakludamas neįtikėtinam pareigos jausmui, nepaiso varvančios nosies ir sugrįžta į rugius prie bedugnės · 123

- 13 skirsnis, kuriame Bagdonas elgiasi ne kaip pasaulinio lygio tragikas ir atvirai paaiškina tokio elgesio priežastis, todėl skaitytojui, nesusidūrusiam su pasaulinio lygio tragikais, gali būti baisu · 133
- 14 skirsnis, kuriame Bagdonas ieško kaltės jausmo ir Faustą supranta kaip vyrą, bet nesupranta kaip filosofo · 141
- 15 skirsnis, kuriame Daukantas – Bagdonas nusiskuta Pirosmanio barzdą ir suranda tinkamiausią artistui poilsio būdą · 149
- 16 skirsnis, kuriame Bagdonas dainuoja kaip niekas kitas, o jo gitarą palengva nusėda dulkės · 159
- 17 skirsnis, kuriame Bagdonas patiria, kad gyvenimą tvarko stichijos, vadinas, jos ir kaltos, kad jis neskrajoja kaip laisvas menininkas, o blaškosi ir liūdi it studentas · 167
- 18 skirsnis, kuriame Bagdonas bene pirmasis Lietuvos teatre parodo vyrišką striptizą, gundo Dapkūnaitę savo literatūriniais gabumais ir griūva kaip Pizos bokštas · 173
- 19 skirsnis, kuriame Bagdonas keliauja po tikrą užsienį ir šiurpina kultūringus tautiečius, bet išlieka taurus · 187
- 20 skirsnis, kuriame Bagdonas plūkiasi su skirtingais režisieriais ir nerimastingai žvelgia pro uždangos plyšį: gal pamatys bent trisdešimt žmonių, pasirinkusių teatrą, o ne mitingą · 195
- 21 skirsnis, kuriame Bagdonas įsitaisto profesoriaus kėdėje, bet nujaučia, kad ši labiau skirta vienuoliui ar kamikadzei, ir gal dėl to jo studentų trupė liūdi · 205
- 22 skirsnis, kuriame Bagdonas filmuojasi, kai jo studentai vaidina diplominius spektaklius, o juos vertina griežta komisija · 213
- 23 skirsnis, kuriame Bagdonas vėl užsimoja kirsti Nekrošiaus šaką, ant kurios sėdi, nes jaučiasi reikalingas ir laukiamas ant kitų šakų · 217
- 24 skirsnis, kuriame Bagdonas nuo Otelo vienatvės bėga iki pat Venecijos, o autorė nebegali į šitą tragediją žiūrėti iš šalies, todėl pasigirsta skundai ir pagalbos šauksmai · 231
- 25 skirsnis, kuriame Bagdonas patenka į riksmo diktatūrą ir stengiasi elgtis atsargiai · 245
- 26 skirsnis, kuriame Bagdonas skausmingai grįžta prie Otelo ir pagaliau iškeliauja iš Maskvos į Petuškus, o paskui ir dar toliau · 251

Pratarmė,

kurioje skaitytojui turėtų paaiškėti,
kodėl autorė siūlo nesipriešinti
aktoriaus Vlado Bagdono vyriškam
žavesiui ir jo išmiklintai fantazijai

Vladas Bagdonas, kaip ne kartą rašyta ir sakyta įvairiomis kalbomis, „didis šiuolaikinis lietuvių aktorius“, „Rytų Europos teatro simbolis“, „vienas ryškiausių pasaulio tragikų“.

Verta žinoti tokius Bagdono apibūdinimus. Tačiau ar etiketės mus veikia, kai ateiname į teatrą? Čia galią turi aktorius. Jis ir vėliau skleidžia šviesą, neduoda ramybės, viešpatauja. Ir, pavyzdžiui, poeto Aido Marčėno paauglystės įspūdžiuose atsiranda „taurė, nugvelbta „Cukrainėje“, mat iš jos ką tik išgėrė susimąstęs Vladas Bagdonas“.

„Aidai, – rašau jam, tikslinuosi, – kur ta „Cukrainė“?“

Atrašo: „Ji buvo pakilus Gorkio (dabar Pilies) gatve, Rotušės aikštės dešinėje, tarp „Laumės“ ir „Amatininkų“. Vladas Bagdonas sėdėjo vienišas ir susimąstęs, taurė buvo geltona ir į viršų plėtėjanti, ilgas ir kvailas mano gyvenimas buvo dar prieš akis.“

Taip, taip, to ir reikia – kad ilgas ir kvailas gyvenimas būtų dar prieš akis, kad aktoriaus paliesta taurė virstų brange nybe. Kad viskas vėl prasidėtų iš pradžių ir galima būtų pasikartoti, peržiūrėti lyg senų spektaklių įrašus Vilniaus Adomo Mickevičiaus bibliotekoje. Pavyzdžiui, Eimunto Nekrošiaus „Pirosmani, Pirosmani...“, kuriame Vido Petkevičiaus nebylys Sargas iš nebūties iškviečia Vlado Bagdono Pirosmanį. Ir jis pareina į savo šaltą ir skurdų būstą – sumuštas turgaus aikštėje. Menininkas, viešai spardytas už kūrybą. Tai paskutinė jo gyvenimo diena. Sauliaus Šaltenio parašyti, Bagdono lėtai ir iškilmingai sakomi Pirosmanio tekstai skamba kaip liūdni

„Pirosmani, Pirosmani...“ Pirosmanis – Vladas Bagdonas ir Sargas – Vidas Petkevičius. 1985

lietuviškai gruziniški tostai. Iš tiesų Pirosmanis nerimastingai žvelgia ne į Sargą, o į salės tamsą. Ar į ateitį? Kalba mums: „Ateis visi, kurie man geri buvo arba bent piktai nežiūrėjo. Ateis visi visi, kuriuos aš galėjau mylėti, bet kažkodėl... (Bagdono pauzė) ...kažkodėl nemylėjau.“

Išsikviesti daugiau vaidmenų. Eimunto Nekrošiaus, Dalios Tamulevičiūtės, kitų režisierių spektakliuose. Prisiminti ir įsižiūrėti – kas tai buvo, kodėl taip veikė. Kodėl nemylėjo? Bagdono vienišieji, atstumtieji ir nepritapusieji.

Kitos šalys atrado Bagdoną kartu su Eimunto Nekrošiaus spektakliu „Pirosmani, Pirosmani...“, kuris dar 1984-aisiais iš uždaros Lietuvos išsiveržė į užsienio gastroles. Lietuvių žiūrovai kur kas anksčiau įvertino aktorių, vaidinusį Jaunimo teatre nuo 1972-ųjų. Bagdono vaidmenų iš karto buvo nemažai, ir visi skirtingi. Svarbiausia – jokio grimo. Tas pats Vladas Bagdonas, niekuo nekeisdamas savo išvaizdos, kuria visiškai kitą sielą ir

1 skirsnis, kuriame Bagdonas pajunta, kad likimas jį įsuko į žiaurų valsą, užuot saugiai apgyvendinęs namelyje prie ežero

2009 M. GRUODŽIO 9 D., TREČIADIENIS

Siauroje kavinukėje Vladas Bagdonas pasistato kėdę beveik ant tako. Visi, kas eina baro link, kliūva už jo. Galvoju, ar tie jauni žmonės žino, kas jis toks. Klausiu Bagdono, gal vertėtų patraukti kėdę. „Ai, – sako, – tiek to.“ Jo stiprus balsas aidi per visą erdvę. Artistas!

Bagdonas parvažiavo po vaidinimo Sankt Peterburge. Kartą per mėnesį teatre „Baltijskij dom“ jis vaidina škoto Davido Harrowerio pjesę, kuri angliškai vadinasi „Blackbird“, lietuviškai – „Juodvarnis“, rusiškai – „Drozd čiornyj“ („Juodasis strazdas“). Pjesė dviem: kažkokiam užkampyje pusamžį Rėjų susiranda jo kadaise mylėta Una ir jie nervingai aiškinasi, kas įvyko prieš du dešimtmečius. Kuris kurį sugundė? Kuris iš jų buvo auka? Keturiasdešimtmetis ar dvylikametė? Ką kiekvienas išgyveno, kai jų istoriją nutraukė policija? Pakviestas režisieriaus Jono Vaitkaus, Bagdonas šitą pjesę vaidina trijuose teatruose: iš pradžių pastatytas lietuviškas „Juodvarnis“, paskui rusiškas „Juodasis strazdas“ Rusų dramos teatre, o 2009 metų sezoną – dar ir Peterburge.

Britų spaudoje dramaturgas aiškino, kad „Blackbird“ parašęs, kai perskaitė laikraštyje žinutę apie skandalą. Pjesė išgarsėjo Edinburgo festivalyje, ji reklamuojama kaip kontroversiška XXI amžiaus Lolitos istorija. Lietuvoje „Juodvarnis“ atsirado kaip vertingos šiuolaikinės dramaturgijos pavyzdys.

Venecijoje prieš
„Otelo“ premjerą.
2001 kovas

Viename interviu Rusijoje Bagdonas pasakojo, kad į lietuvišką „Juodvarnio“ premjerą Vilniuje 2007 metais buvo pasikvietęs Eimuntą Nekrošį. Iš savo režisieriaus išgirdo, kad pjesės tema – paistalai, niekai (*jerunda*), kad to iš viso nereikia vaidinti. Bet Bagdonas vaidina. Trečius metus ir su trimis partnerėmis. „Juodvarnį“ – su Aldona Vilutyte, „Juodąjį strazdą“ Vilniuje – su Liuda Gnatenko, o Peterburge – su Daša Stepanova. Ar neįkyru tą patį personažą vaidinti trim variantais? Spaudai Bagdonas santūriai atsako, kad tai įdomi patirtis, vargu ar kas turėjo tokią. Kaip yra iš tiesų, kas žino.

Prieš kokį mėnesį buvo gavęs kvietimą vaidinti pagrindinį vaidmenį bulgarų filme. Jautėsi pakiliai. Nes ką gi jis dabar turi? Pusę etato Muzikos ir teatro akademijoje ir studentų diplomantų kursą. Rėjų, kurį suvaidinęs ką tik parvažiavo. Filmuojasi rusų filmų epizoduose, kai kurie tų filmų Lietuvą pasiekia kompaktinių plokštelių pavidalu. „Zorbą“ Kauno muzikiniame teatre vaidino jau senokai, retkarčiais ten parodo ir „Kabaretą“, jame

Kodėl atsirado ši knyga? Ne vien todėl, kad Vladas Bagdonas, kaip ne kartą rašyta ir sakyta įvairiomis kalbomis, „didis šiuolaikinis lietuvių aktorius“, „Rytų Europos teatro simbolis“, „vienas ryškiausių pasaulio tragikų“.

Kitos šalys atrado Bagdoną kartu su Eimunto Nekrošiaus spektakliu „Pirosmani, Pirosmani...“, kuris dar 1984-aisiais iš uždaros Lietuvos išsiveržė į užsienio gastroles. Lietuvių publika kur kas anksčiau įvertino artistą, vaidinusių Jaunimo teatre nuo 1972-ųjų. Bagdono vaidmenų Ginto Žilio, Natalijos Ogaj, Dalios Tamulevičiūtės, Eimunto Nekrošiaus spektakliuose iš karto buvo nemažai, ir visi skirtingi. Svarbiausia – jokio grimo. Tas pats Vladas Bagdonas, niekuo nekeisdamas savo išvaizdos, kuria visiškai kitą sielą ir likimą. Kai 2000 metais Bagdonas pelnė Nacionalinę premiją, teatrologė Ramunė Marcinkevičiūtė rašė, kad šitas artistas jau seniai simbolizuoja aukštos klasės aktorystę. Tai gal pagal Bagdono kūrybą galima rašyti aktorystės vadovėlį?

Bet ši knyga – joks vadovėlis. Ir net ne kūrybinės biografijos studija. Ne kokios nors sukaktys ją paskatino, o nostalgija. Artisto ilgesys. Pavydas Meksikai, Pietų Korėjai, Brazilijai, Italijai, Rusijai, Paryžiui ar Tbilisiui, kurių žiūrovai mato Bagdono Otelą ir Faustą, kai „Meno fortas“ vaidina juos tarptautiniuose festivaliuose. Pasaulis grobsto geriausią Lietuvos teatrą ir Bagdoną – kaip jo brangakmenį.

2010 metų išvakarės. Kai po eilinio spektaklio Sankt Peterburge jis grįžta į Vilnių, prasideda mūsų pašnekesiai. Nejučia lėti memuarai, šelmiška ir subjektyvi teatro istorija virsta karštligišku dienoraščiu.

ISBN 978-9986-16-857-7

www.tytoalba.lt